

הגורמים להרשעת חפים מפשע בישראל

עצומות, קבוצות פייסבוק, סדרות וסרטי טלוויזיה, מחאות המוניות - כל אלו הם פרויקטים ופעולות המתבצעים על ידי אנשים אשר רוצים להשמיע את זעקתם בעניין אדם אשר לדעתם הורשע לטווא על-ידי מערכת המשפט הישראלית. האם כך הדבר? האם באמת בישראל של ימינו יושבים בבתי הכלא אסירים חפים מפשע? על פי ההערכות, לפחות כ-1000 אסירים בבתי הכלא ברחבי הארץ מרצים עונשי מאסר על לא עוול בכפם. עו"ד אסף דוק מסביר אודות הגורמים להרשעת חפים מפשע בישראל וכיצד ניתן למגרם.

על פי הערכות של הפרופ' סנג'רו שכתב ספר בנושא, כחמישה אחוזים מהאסירים המרצים תקופת מאסר בישראל, הינם חפים מפשע. מדוע אין הציבור מודע לכך, ומדוע מערכת המשפט לא פועלת כדי לשנות זאת?

מדוע המדינה לא חושפת נתונים על הרשעות שווא?

על אף ההשלכות החברתיות, כלכליות מוסריות של תופעת החפים שיושבים, נראה שמערכת המשפט אינה דנה בפומבי או לחלופין מנסה לשנות תופעה זו, במידה בה היא אמורה.

הסיבה לכך נעוצה בזה מערכת המשפט לא מעוניינת שתחול פגיעה באמון שרוכש לה הציבור, לכן היא מונעת פיקוח וחיפיה של מקרי הרשעות שווא. מלבד הנתונים על כאלו ששוחררו בעקבות ערעור או משפט חוזר, אין מידע אמיתי על אנשים שהורשעו ולאחר מכן התברר שישבו בכלא לחינם.

מהם הגורמים להרשעות שווא?

בין הגורמים שמובילים לכך שאדם חף מפשע ניתן למנות את אלו:

הרשעה על סמך הודאה

פעם, נחשבה ההודאה כ"מלכת הראיות", אמנם לאחרונה היא זכתה לכינוי המפוקפק - "קיסרית הודאות השווא". כינוי זה דבק בה בין היתר עקב מקרים הולכים ומצטברים בארץ ובעולם בהם הוטל ספק באשמתם של חשודים שהורשעו על סמך הודאתם, וכן על סדרה של מחקרים שהוכיחו עד כמה הרשעה סמך הודאה בלבד, הינה בעייתית. דוגמה מהארץ ניתן למצוא במקרה של סולימאן אל עביד, אדם בעל פיגור שכלי, שמלפני עשרים הורשע על סמך הודאה ברצח של חנית קיקוס ז"ל, ומאז התעוררו סימני שאלה רבים בנוגע להרשעתו. כך גם במקרה המפורסם של רומן זדורוב, שהורשע על סמך הודאה שחולצה ממנו בין היתר באמצעות מדובב (פרקטיקה בעייתית כשלעצמה), ברציחתה של תאיר ראדה ז"ל.

הסתמכות יתרה על עדות שוטרים

עדותם של שוטרים תהיה עדיפה ואמינה לרוב יותר משל עדותו של אזרח רגיל. אמנם לא פעם שוטרים לא מוסרים עדות מהימנה כתוצאה מאי דיוקים או לא פעם - כתוצאה משקר. למרבה הצער, בית המשפט לא נוקט בצעדים כנגד שוטרים שסרחו.

□ הסתמכות על ראיות נסיבתיות להרשעת נאשם

בישראל, זה לא חובה שתמצא ראיה ישירה הקושרת את הנאשם לעבירה, בכדי להרשיעו. כך, גם ראיות נסיבתיות - בהן השופט מסיק שמכלל נסיבות המקרה, עולה שהנאשם ביצע את העבירה, מספיקות כדי להרשיעו. זה הוא דבר בעייתי ביותר, שכן ההסתמכות היתרה על שיקול דעתו של השופט בעניין זה מהווה פתח לפורענות, מטבע היותו של השופט בן אנוש - המסוגל לטעות. הרשעה על סמך ראיות נסיבתיות בולטת במספר תיקים שנויים במחלוקת כגון בהרשעתו של ניסים חדד בביצוע מעשה סדום בפעוט. עבירה שלבסוף מצא אותו בית המשפט העליון כלא אשם בה מחמת הספק (לא לפני שבית משפט המחוזי הרשיעו, והוא ישב בגינה מספר שנים בכלא).

□ זיהוי שגוי

מסדר הזיהוי בישראל אינו אופטימלי בלשון המעטה. הוא אינו "מסדר חי", אלא נערך באמצעות תמונות במחשב, לא קיימת "קבוצת ביקורת" - בה הנאשם לא מופיע, וכמו כן, בעיה שקיימת בכלל המסדרים: הצגת הפרצופים אחד ליד השני "מעודדת" את הקורבן לבחור באחד מהם, גם אם המראה שלו תואם "בערך", לזה שביצע את הפשע.

מהו הפיצוי שאותו ניתן להשיג מהמדינה בגין הרשעת שווא?

קיימת אפשרות לקבל פיצוי מטעם המדינה באמצעות בית המשפט בגין הליכי שווא שהתקיימו נגד נאשם או חשוד. לדוגמה, חגי פליסיאן ומשפחתו קיבלו פיצוי בסך 2 מיליון שקלים, על האשמתו בירי בברנוער. בנוסף - וגם במקביל, ניתן להגיש כנגד המדינה תביעה אזרחית, שיכולה להניב פיצוי משמעותי. לכן, החשיבות של הצטיידות בעורך דין פלילי שידע להוכיח ולהמחיש את העוול שנגרם לחשוד או לנאשם, בולטת ביותר במקרים כאלו.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי בהתמודדות עם הרשעות שווא בישראל

עצם נקיטת ההליך המשפטי כנגד אדם חף מפשע, יש בה כדי לגרום לו ולמשפחתו נזק רב וקשה מנשוא. על אחת כמה וכמה, כאשר מתקיימת הרשעה בעניינו. ללא ספק בתי הכלא בישראל מאכלסים בתוכם לא מעט "קורבנות" של מחדלי וכשלי מערכת המשפט הישראלית. אם אתה לא רוצה להשתייך לאותה סטטיסטיקה עגומה, עליך להצטייד בעורך דין פלילי מנוסה ומקצועי מיד בתחילת החקירה כנגדך, בכדי לבלום את כדור השלג אשר מתחיל בחדר החקירות ונמשך אל בית המשפט, ולחסוך ממך הרשעת שווא כואבת אשר עלולה להרוס את חיך ואת חיי הקרובים אליך.

היועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המנהלי או המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך ביעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שיייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.